# בעל שם טוב על התורה — שופטים



שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך. פירוש, אהבה ויראה תתן לך בכל שעריך, בכל המחשבה שלך, מלשון (משלי ל"א:כ"ג) נודע בשערים בעלה:(לקוטים יקרים די"ח ע"א, אור תורה).

ובאת אל הכהנים הלוים וגו'. אמר הבעל שם טוב ז"ל, והכהנים הלוים, שכל שפע הבאה הוא בשני בחינות, דהיינו אהבה וצמצום, אהבה, שמחמתה משפיע לעולם התחתון, ובחינת צמצום הוא אותו השפע היורד מעולם עליון לשרות בעולם התחתון:(אור תורה פ' שמות ד"ה ויפגשהו, לקוטי אמרים ד"ט ע"ב).

על פי התורה אשר יורוך ועל המשפט אשר יאמרו לך תעשה לא תסור וגו'. בשם הבעש"ט ז"ל, שהט"ז והש"ך הם הפוסקים האחרונים, ועל כן צריך לראות שלא לעבור על דעתם כי אם להחמיר, אבל לא להקל נגדם, כי אם בצירוף איזה טעם, באופן שגם הם היו מסכימים להקל, כגון בהפסד מרובה וכדומה, אבל מכל מקום גם החיבורים שאחר הט"ז והש"ך ח"ו להרהר עליהם מאחר שנתקבלו, ויש הסכם עליהם, נמשך בהם כוח רוח הקודש:(שארית ישראל שם ברמזי סוכות).

בשם הריב"ש, שכל החיבורים שהיו עד המהרש"א ועד בכלל, היו ברוח הקודש, וכיון שהוא ברוח הקודש הוא תורה עצמה וכו':(שארית ישראל שם ברמזי סוכות)

הריב"ש נבג"מ שיבח את המהרש"א מאוד בגודל צדקתו, עד שאמר שאם היו העולם יודעים מזה, היו לוחכים העפר שעל גבי קברו:(שארית ישראל בשער התקשרות דרוש ו').

בתחילת ימי הגאון מוהר"ר יחזקאל מפראג [הגאון בעל נודע ביהודא ז"ל] אמר הבעל שם טוב שהכריזו משמים, הוו זהירים ביחזקאל ותורתו:(צרור החיים דלב ע"ג בשם הר"י מסקווירא).

הבעש"ט זצוקללה"ה אמר שהגאון הצדיק בעל נודע ביהודא היה לו נשמה חדשה שלא היתה עדיין בעולם, והיתה גנוזה במרומים עד שבא הוא לעולם: (זכרון טוב דמ"ט ע"ב),

שום תשים עליך מלך וגו' מקרב אחיך תשים עליך מלך וגו', שמעתי ממארי אבא זקיני זלה"ה, כי המלך אשר בישראל הוא הלב של ישראל, וביאר על פי זה את הפסוק (שמואל א ט"ז:ב') איך אלך ושמע שאול והרגני, ודקדק אמאי היה ירא דווקא על ההליכה, הלא ההליכה יכול להיות בשתיקה, ויותר היה לו לומר איך אשוב ואחזור, אחרי אשר אמשח אחר למלך ויהרגני שאול, וביאר כי המלך הוא הלב של כלל ישראל, והלב שומע פירוש מבין, וזהו שאמר איך אלך ושמע שאול, פירוש, כי הוא עדיין המלך של ישראל קודם משיחת דוד, ושמע פירושו ויבין, למה אנכי הולך, על מה ולמה, והרגני, אבל על החזרה לא ירא, כי כבר יהיה דוד משוח למלך, ולא יבין שאול ולא ישמע, כי בוודאי יעשה הדבר בהסתר:(דגל מחנה אפרים פ' ואתחנן).

בשם הבעש"ט, על פסוק ויאמר שמואל איך אלך ושמע שאול והרגני וכו', וקשה לכאורה אומרו איך אלך דהא מנא ידע שאול מההליכה לצורך מה הוא הולך, והכי הוי לו לומר איך אמשח אותו ושמע שאול מהמשיחה וגו', אך הענין הוא שהמלך שהוא בחינת הראש של העולם, יכול לידע מחשבות בני אדם, ולזה לא אמר איך אמשח, שכיון שימשח את דוד למלך, והוא יהיה הראש, תיכף יסתלק אותו הכח משאול לידע

המחשבה, אך דעיקר החשש הוא על ההליכה, כי קודם משיחת דוד, עדיין יש לו [לשאול] הכח לידע המחשבה כנ"ל, ולזה אמר איך אלך, עד כאן שמעתי ממנו ודפח"ח:(תשואות חן פ' תולדות).

תמים תהיה עם ה' אלהיך. איתא בשם הבעל שם טוב הקדוש, תמים, בניקוד הדגש בתי"ו, מורה על נקודת הלב, ר"ל שתהיה תמים עם נקודת הלב:(דעת משה פ' נח, שופטים, ויחל משה תהלים י"ט וקי"ט)

יראה חיצונית הבאה לאדם, הוא כדי לעוררו ליראת אלהים, משל למה הדבר דומה לאיש חיל שלוח מהמלך לקרוא לאדם, והוא בכעס גדול ומטיל אימה ופחד, אין לירא מהשליח, כי אם תיכף ילך למלך לרצותו, וכן אהבה חיצונית הבאה, הוא כדי לעוררו לאהבת ה', משל למה הדבר דומה, לפעמים בא איש מהמלך שלוח לאדם בתנועת אהבה, ומי שהוא טיפש הוא מתענג ומשתעשע עם השליח, והחכם אומר מה לי להשתעשע עם השליח, אלך לשורש אהבה של מלך, וזהו שכתוב תמים תהיה עם ה' אלהיך, והתי"ו גדולה, דלכאורה התי"ו רחוקה מן האל"ף, לרמוז להעלות כל דבר רחוק הן האהבה הן יראה או שמחה ותענוג גשמיי אל האלו"ף הרומז לאלופו של עולם:(כתר שם טוב די"ט ע"ד).

תמים תהיה עם ה' אלהיך. פירוש, אפילו כשתעסוק בתורה שנאמר בה (תהילים י"ט:ח') תורת ה' תמימה. וזהו שכתוב תמים תהיה אפילו בעסק התורה, תהיה עם ה' אלהיך, ולא תאמר שהתורה נקראת ממילא תורת ה', רק תשגיח על זה היטב, וזהו ענין שאמרו חכמינו ז"ל במשנה (אבות פרק ג') המהלך בדרך ושונה ומפסיק ממשנתו כו'. דהוי לו לומר ומפסיק ממשנתו, והוה ידעינן דהיה שונה, עוד קשה דאמר מעלה עליו הכתוב ולא מפרש איזה כתוב, ויש לומר דהפירוש הוא שהולך בדרך הישר ואפילו הכי הוא יחידי, שאינו דבוק בהשם יתברך [ממילא אינו מקיים הכתוב תמים תהיה עם ה' אלהיך], ושונה ומפסיק ממשנתו, ר"ל מפסיק עצמו מהשם יתברך מחמת משנתו, דהיינו שבא לו גדלות והתפארות מחמת, משנתו, שסובר שהוא משנתו שלו ואומר מה נאה אילן זה, ועל עצמו אומר כן בלבו כמו שכתוב כי האדם עץ השדה, ואומר על עצמו דהוא אלינא די רבא ותקיף, ומה נאה ניר זה כמו שכתוב (בירמיהו ד':ג') נירו לכם ניר, פירוש, שאומר שמכין לעצמו חלק לעולם הבא על ידי משנתו, ולכן מעלה עליו הכתוב, פי' כתוב הנ"ל [זה שהוא עובר עליו] שנאמר בו תמים תהיה עם ה' אלהיך, וזהו שאמרו מעלה עליו הכתוב הזה שכולל כל התורה כאילו מתחייב בנפשו:(כתר שם טוב ח"ב דכ"ב ע"ב, לקוטים יקרים די"ז ע"ב).

במדרש רבתי (פרשה ה' סי' ב') זהו שאמר הכתוב (משלי ו' ו') לך אל נמלה עצל וכו' תכין בקיץ לחמה אגרה בקציר וכו' מה ראה שלמה ללמד לעצל מן הנמלה וכו', י"ל כי הוא רמז אל האדם, כמו שנמלה אין לה מושל ושוטר כן יש ב' מיני אדם, א' הוא רשע כל ימיו, כמו הנמלה שאין לה שום היכר [שוטר ומושל כך אין לו שום היכר] גדולת הבורא יתברך, והמין הב' הוא אשר הולך בדרכי השם יתברך, אך לפעמים נופל ממדרגתו, והחילוק ביניהם הוא, שהראשון חושך לו ולא אור כל ימיו, והב' כאשר יתחזק ויכיר חסרונו יגביר היצר טוב על היצר הרע כפלים מבתחלה והמשל לשדה, שפעמים הוא כחושה ואינה עושה פירות כל כך, מניחין אותו בורה כדי שיתחזק כחה. וזהו פירוש (משלי י':ה' פסוק ה') אוגר בקיץ, קיץ הוא לשון בור כמו (כתובות דק"ו ע"ב) קיץ המזבח, וזה האדם שהוא אוגר ר"ל מאסף בקיץ בזה עצמו שהוא בטל ובור מעבודת הבורא כדי שיתחזק אחר כך, הוא בן משכיל:(ליקוטים יקרים דט"ז ע"ג).

סליק פרשת שופטים בס"ד